İlmek İlmek İyilik: Kurumdan Topluma Gönüllülük

Sakarya Üniversitesi Hizmet İçi Eğitim Programı · Gönüllülük Semineri İçeriği

Eğitimin adı	İlmek İlmek İyilik: Kurumdan Topluma Gönüllülük
Eğitimin türü	Seminer
Süre	60 dakika (sunum ve soru-cevap)
Hedef kitle	Sakarya Üniversitesi idari ve akademik personeli
Eğitici	Öğr. Gör. Abdullah Şenaslan, Adapazarı Meslek Yüksekokulu
Yöntem	Etkileşimli sunum, örnek olay değerlendirmesi, soru-cevap

Seminer Hakkında

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 2026 yılını Sürdürülebilir Kalkınma için Uluslararası Gönüllüler Yılı ilan etmiştir. Bu vesileyle düzenlenen seminerde gönüllülük; tanımı, bu topraklardaki kökleri, güncel küresel ve ulusal verileri, bireye ve kuruma kazandırdıkları ile kamu çalışanları açısından etik ve hukuki boyutlarıyla ele alınmaktadır.

Personel Daire Başkanlığı'nda görev yapan kadın çalışanların ördükleri atkı, bere ve diğer el emeği ürünlerle gönüllülük çalışmalarına verdikleri destek, seminerde kurum içi gönüllülüğün yaşayan bir örneği olarak paylaşılmaktadır. Seminer, katılımcıların kendi birimlerinde atabilecekleri somut adımlarla sona ermektedir.

Amaç ve Kazanımlar

Seminerin amacı, Sakarya Üniversitesi çalışanlarının gönüllülüğü doğru tanımlamasına, bu alandaki güncel gelişmeleri tanımasına ve gönüllülüğü etik ilkeler çerçevesinde kurum içinde sürdürülebilir bir kültüre dönüştürmesine katkı sağlamaktır.

Seminerin sonunda katılımcıların şu kazanımları elde etmesi beklenmektedir:

- Gönüllülüğü temel ölçütleriyle tanımlayabilme ve bağış, hayırseverlik, kurumsal sosyal sorumluluk gibi yakın kavramlardan ayırt edebilme
- Gönüllülüğün bu topraklardaki tarihsel ve kültürel köklerini örneklerle açıklayabilme
- 2026 Uluslararası Gönüllüler Yılı başta olmak üzere küresel ve ulusal gönüllülük gündemini güncel verilerle yorumlayabilme
- Gönüllülüğün bireye, kuruma ve topluma kazandırdıklarını değerlendirebilme
- Kamu çalışanı olarak gönüllülükte gözetilecek etik ve hukuki ilkeleri bilme
- Biriminde uygulanabilecek bir gönüllülük faaliyetinin ilk adımlarını planlayabilme

Seminer İçeriği

1. Gönüllülük Nedir?

Gönüllülük, en yalın ifadesiyle, kişinin karşılık beklemeden ve kendi özgür iradesiyle başkalarının, toplumun ya da çevrenin yararı için zaman ve emek ayırmasıdır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), gönüllülüğü ölçülebilir kılmak amacıyla "ücret karşılığı olmayan ve zorunlu tutulmayan çalışma" olarak tanımlar: Kişilerin bir kuruluş aracılığıyla ya da doğrudan, kendi haneleri dışındaki insanlar için karşılıksız olarak ayırdıkları zaman (ILO, 2011). Wilson (2000) da gönüllülüğü, bir başka kişi, grup ya da amaç yararına zamanın özgürce verildiği etkinlik olarak ele alır.

Bu tanımlardan gönüllülüğün dört temel ölçütü çıkar:

- **Özgür irade:** Gönüllülük bir tercihtir. Zorunlu staj, mahkeme kararıyla yapılan kamu hizmeti ya da mecburi görevlendirme gönüllülük sayılmaz.
- **Karşılıksızlık:** Ücret ya da maddi bir çıkar gözetilmez. Yol ve yemek gibi küçük masrafların karşılanması bu niteliği bozmaz.
- **Başkalarının yararı:** Emek, kişinin kendi hanesi dışındaki insanlara, topluma ya da çevreye yönelir.
- **Emek ve zaman:** Gönüllülük bir çalışmadır; ayrılan zaman ve beceri görünür kılınabilir ve kayda geçirilebilir.

Gönüllülük, sıklıkla birlikte anıldığı kavramlarla iç içe olsa da onlardan ayrılır:

Kavram	Temel özelliği	Gönüllülükle farkı
Bağış	Para ya da ayni kaynak aktarımı	Aktarılan şey emek değil kaynaktır; ikisi çoğu zaman birlikte yürür.
Hayırseverlik	Bağış, yardım ve gönüllülüğü kapsayan geniş iyilik pratiği	Gönüllülüğü de içine alan şemsiye bir kavramdır.
Kurumsal sosyal sorumluluk	Bir kurumun kendi kaynağı ve stratejisiyle yürüttüğü toplumsal program	Kurum düzeyinde karar ve bütçeye dayanır; çalışan gönüllülüğü bunun bir parçası olabilir.
Zorunlu hizmet ve staj	Yükümlülük gereği yapılan karşılıksız çalışma	Özgür irade ölçütünü karşılamadığı için gönüllülük sayılmaz.

Gönüllülük iki ana biçimde ortaya çıkar. Formel gönüllülük bir dernek, vakıf, kamu kurumu ya da topluluk aracılığıyla; enformel gönüllülük ise kişiler arasında doğrudan yapılır. Yaşlı bir komşunun alışverişini düzenli olarak yapmak enformel, bir kuruluşun düzenlediği kampanyada görev almak ise formel gönüllülüktür. Dünyada gönüllülüğün büyük bölümü enformel biçimde gerçekleşir: Enformel gönüllülüğe katılım %14,3, formel gönüllülüğe katılım ise %6,5 düzeyindedir (UNV, 2021).

Günümüzde gönüllülük; çevrim içi ve dijital gönüllülük, kısa süreli ve dönemsel gönüllülük, mesleki bilgi ve becerinin karşılıksız paylaşıldığı beceri temelli gönüllülük, afet ve acil durum gönüllülüğü, çalışan gönüllülüğü ile örgü, dikiş, onarım gibi el emeğine dayalı gönüllülük biçimleriyle çeşitlenmiştir.

2. Bu Topraklarda Gönüllülük: Vakıftan İmeceye, Hilâl-i Ahmer'den Bugüne

Gönüllülük bu topraklar için yeni bir kavram değildir; yardımlaşma kültürü yüzyıllar boyunca kurumlar ve gelenekler aracılığıyla yaşatılmıştır. Vakıflar eğitimden sağlığa, çeşmelerden aşevlerine uzanan geniş bir hizmet ağı kurmuş; ahilik esnaf arasında dayanışmayı ve iş ahlakını bir arada tutmuş; imece ise köylerde ortak işlerin birlikte yapılmasını sağlamıştır.

Sadaka taşı, zimem defteri ve günümüzdeki askıda ekmek uygulaması gibi gelenekler, yardımın yalnızca bir kaynak aktarımı değil, aynı zamanda bir onur meselesi olduğunu gösterir. Sadaka taşına bırakılanı ihtiyaç sahibi, ihtiyacı kadar ve kimseye görünmeden alırdı; zimem defteri geleneğinde ise hayırseverler, tanımadıkları kişilerin veresiye borçlarını kimliklerini açıklamadan öderdi. Bu geleneklerde veren el, alan eli görmez.

Kadınların örgütlü dayanışması bu mirasın özel bir sayfasıdır. 20 Mart 1912'de kurulan Osmanlı Hilâl-i Ahmer Hanımlar Merkezi; cephedeki askerlere, yaralı ve hastalara, kimsesizlere, şehit ve asker ailelerine, göçmenlere ve esirlere yardım etmiştir. Merkez bu faaliyetlerini bağış kampanyalarının yanı sıra aşhane, dispanser, sanat evi ve atölyeler aracılığıyla yürütmüş; Cumhuriyet'in ilk yıllarında mübadele ile gelen göçmenlerin sağlık ve giyim ihtiyaçlarının karşılanmasında da görev almıştır (Tepekaya ve Kaplan, 2003). El emeğiyle dayanışma, bu atölyelerden bugüne uzanan bir gelenektir.

Cumhuriyet döneminde Kızılay başta olmak üzere köklü kuruluşlar bu mirası sürdürmüş; 1990'lardan itibaren Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV) ve AKUT gibi gönüllülere dayanan kuruluşlar güçlenmiştir. Yakın tarihte gönüllülük özellikle afetlerle görünür hâle gelmiştir. Sakarya'nın da derinden etkilendiği 17 Ağustos 1999 Marmara Depremi, sivil toplumun güçlenmesi için büyük bir umut doğurmuş; ancak ilk dönemdeki enerjinin kalıcı hâle getirilemediği de tartışılmıştır (Kubicek, 2002).

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerin ardından da benzer bir tablo görülmüştür: Toplumun yaklaşık %65'i bağış ve gönüllülük faaliyetlerine katılmış, ancak bu desteği düzenli olarak sürdürenlerin oranı %13'te kalmıştır (Çarkoğlu ve Ertan, 2025). Bu tablo, afet anında ortaya çıkan dayanışmanın kalıcı bir gönüllülük kültürüne dönüşebilmesi için kurumsal yapılara ve düzenli pratiklere ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

3. 2026: Dünyada ve Türkiye'de Gönüllülük

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, A/RES/78/127 sayılı kararıyla 2026 yılını Sürdürülebilir Kalkınma için Uluslararası Gönüllüler Yılı ilan etmiş; üye devletleri, BM kuruluşlarını, sivil toplumu, özel sektörü ve akademiyi bu yılı ulusal ve bölgesel düzeyde değerlendirmeye çağırmıştır (UNV, 2023). Yılın küresel açılışı, "Her katkı önemlidir" temasıyla 5 Aralık 2025 Dünya Gönüllüler Günü'nde yapılmıştır (UNV, 2025a). 5 Aralık, BM Genel Kurulu'nun 1985 tarihli A/RES/40/212 sayılı kararıyla her yıl Dünya Gönüllüler Günü olarak kutlanmaktadır (BM Genel Kurulu, 1985). 2026 yılı, aynı zamanda 2001 Uluslararası Gönüllüler Yılı'nın 25. yıl dönümüdür.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün hazırladığı ve BM Gönüllüleri Programı'nın 2026 Dünya Gönüllülük Durumu Raporu'nda yayımlanan yeni tahminlere göre dünyada her ay yaklaşık 2,1 milyar kişi gönüllülük yapmaktadır. Bu sayı, çalışma çağındaki nüfusun %34,5'ine, yani yaklaşık her üç kişiden birine karşılık gelir. Oran erkeklerde %36,9, kadınlarda %32,1'dir; Türkiye'nin de yer aldığı Avrupa ve Orta Asya bölgesi, Arap Devletleri ile birlikte %24'lük oranla gönüllülüğün en düşük olduğu bölgedir (UNV, 2025b; ILOSTAT, t.y.).

2022 raporunda bu oran yaklaşık %15 olarak tahmin edilmişti (UNV, 2021). Aradaki fark gönüllülüğün aniden artmasından değil; ölçüm araçlarının gelişmesinden ve daha önce yeterli verinin bulunmadığı bölgelerden yeni veriler elde edilmesinden kaynaklanmaktadır (ILOSTAT, t.y.). Rapor bu nedenle gönüllülüğün değerini bireye katkı, topluma katkı, ekonomik değer ve elverişli ortam olmak üzere dört boyutta ölçen Küresel Gönüllü Katılım Endeksi'ni (GIVE) önermektedir (UNV, 2025b).

Türkiye'de yardımlaşma eğilimi güçlüdür; ancak bu eğilim büyük ölçüde doğrudan ve bireysel yardım biçiminde ortaya çıkmaktadır. 2024 verilerine göre yetişkinlerin %49'u son bir yılda akraba, komşu ya da başka bir ihtiyaç sahibine doğrudan maddi yardımda bulunmuştur. Buna karşılık bir sivil toplum kuruluşunda gönüllülük yapanların oranı %13'tür; bu oran 2004'te %6 idi (Çarkoğlu ve Ertan, 2025). Kısacası yardımseverlik güçlüdür; örgütlü ve düzenli gönüllülük ise gelişmektedir.

Türkiye'de gönüllülüğün kurumsal çerçevesi de genişlemektedir:

- **Kalkınma planı:** On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028), afet ve acil durumlara ilişkin toplumsal farkındalığın artırılmasını ve AFAD Gönüllülük Sistemi'nin geliştirilmesini hedefler (SBB, 2023).
- **Afet gönüllülüğü:** AFAD Gönüllülük Sistemi'ne e-Devlet üzerinden başvurulabilir. Sistemde temel, destek ve uzman olmak üzere üç gönüllülük seviyesi bulunur (AFAD, t.y.).
- **Gençlik ve gönüllülük:** Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın "Gönüllüyüz Biz" platformu, gönüllü arayan kurumlarla gönüllü olmak isteyenleri buluşturur (Gençlik ve Spor Bakanlığı, t.y.).
- **Yükseköğretim:** Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulu arasında imzalanan protokolle "Gönüllülük Çalışmaları" dersi, önlisans ve lisans programlarına seçmeli ders olarak eklenmiştir (AA, 2020).
- **Kalite güvencesi:** Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) değerlendirme ölçütlerinde "Toplumsal Katkı" dört ana başlıktan biridir (YÖKAK, t.y.). YÖKAK'ın 2023 durum raporu bu başlığı, diğer başlıklara göre en az olgunlaşmış alan olarak değerlendirmektedir (YÖKAK, 2024).
- **Uluslararası organizasyon:** 9–20 Kasım 2026 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen BM İklim Değişikliği Konferansı (COP31) için 5 bin kişilik bir gönüllü ağı hedeflenmiş; başvuru süreci devam ederken açıklanan verilere göre 104 ülkeden 10 binin üzerinde başvuru yapılmıştır (AA, 2026).

Sakarya Üniversitesi bu alanda örnek uygulamalara sahiptir. Türkiye'de bir ilk olan UNESCO akreditasyonlu "Gençlik ve Gönüllülük" dersi, TRT Genç iş birliğiyle "İyiden İyiye" programına dönüşmüştür. UNESCO Gençlik ve Gönüllülük Öğrenci Topluluğu'nun gerçekleştirdiği ve Personel Daire Başkanlığı'nın el emeği ürünleriyle katkı sunduğu dayanışma kermesi ise öğrenci ve personel gönüllülüğünün aynı amaçta buluşabildiğini göstermiştir.

4. Neden Gönüllü Oluruz? Motivasyonlar ve Kazanımlar

İnsanlar farklı nedenlerle gönüllü olur. İşlevsel yaklaşıma göre gönüllülük altı temel psikolojik ve sosyal ihtiyaca hizmet eder (Clary vd., 1998):

İşlev	Gönüllünün aradığı	Örnek ifade
Değerler	İnsani ve özgeci değerlerini ifade etmek	"Başkalarına yardım etmek benim için önemli."

İşlev	Gönüllünün aradığı	Örnek ifade
Anlama	Yeni bilgi ve beceri kazanmak, farklı hayatları tanımak	“Yeni şeyler öğreniyorum.”
Sosyal	İlişkilerini güçlendirmek, bir topluluğa ait olmak	“Çalışma arkadaşlarımla aynı amaçta buluşuyoruz.”
Kariyer	Mesleki deneyim kazanmak	“Bu deneyim işimde de işime yarıyor.”
Koruyucu	Gündelik kaygı ve sıkıntılardan uzaklaşmak	“Örgü örerken zihnim dinleniyor.”
Gelişim	Kendini değerli ve gelişmiş hissetmek	“Emeğimin bir karşılığı olduğunu görüyorum.”

Motivasyonları gönüllülük deneyimiyle karşılanan gönüllülerin memnuniyeti ve gönüllülüğü sürdürme niyeti daha yüksektir (Clary vd., 1998). Bu nedenle kalıcı gönüllülük, doğru kişiyi doğru görevle buluşturmakla başlar.

Gönüllülüğün kazanımları birey, kurum ve toplum düzeyinde ele alınabilir. Sistematik bir derleme ve meta-analiz, uzun süreli izleme çalışmalarında gönüllülüğün daha düşük depresyon, daha yüksek yaşam doyumu ve daha iyi bir iyi oluş hâliyle ilişkili olduğunu; fiziksel sağlık üzerinde ise belirgin bir etki görülmediğini ortaya koymuştur. Aynı çalışma, bu ilişkinin nedensel mekanizmalarının henüz netleşmediğini vurgulamaktadır (Jenkinson vd., 2013).

Toplumsal düzeyde gönüllülük, güven ve karşılıklılığı besleyen sosyal ağlar kurarak sosyal sermayeyi güçlendirir (Putnam, 2000). İş yaşamında ise çalışanların gönüllülüğe yönelmesinde anlam arayışının belirleyici olduğu gösterilmiştir (Rodell, 2013).

El emeğiyle ve birlikte üretmek ayrıca ele alınmayı hak eder. 3.500’ü aşkın örgücünün katıldığı uluslararası bir çevrim içi ankette örgü örme sıklığının sakinlik ve mutluluk hissiyle; grupla örmenin ise mutluluk, sosyal temas ve iletişimle anlamlı biçimde ilişkili olduğu bulunmuştur (Riley vd., 2013). Başka bir çalışmada katılımcılar başkaları için örmeyi kendileri için örmekten daha anlamlı bulmuş, grup içinde örmenin öğrenme ve öğretme imkânı sunduğunu belirtmiştir (Rusiñol-Rodriguez vd., 2022).

5. Kurumdan Topluma: Çalışan Gönüllülüğü

Çalışan gönüllülüğü, çalışanların planlı bir faaliyet çerçevesinde kâr amacı gütmeyen bir kuruluş ya da toplumsal bir amaç için zaman ayırmasıdır (Rodell vd., 2016). Bu yaklaşım, bireysel iyi niyeti kurumun imkânlarıyla buluşturarak daha düzenli, daha etkili ve daha görünür bir katkı ortaya çıkarır. Bir kamu kurumunda çalışan gönüllülüğü farklı biçimlerde yürütülebilir:

- **El emeği ve üretim temelli gönüllülük:** Atkı, bere ve benzeri ürünlerin üretilmesi
- **Beceri temelli gönüllülük:** Öğrencilere özgeçmiş ve mülakat hazırlığı desteği gibi mesleki bilginin paylaşılması
- **Kampanya ve etkinlik temelli gönüllülük:** Kan bağışı, fidan dikimi, dayanışma kermesi
- **Mentorluk:** Personel ile öğrenciler arasında rehberlik eşleşmeleri
- **Afete hazırlık:** AFAD gönüllülük eğitimlerine katılım

- **Çevrim içi gönüllülük:** Yaşlılara dijital okuryazarlık desteği gibi uzaktan yürütülen katkılar

İyi Uygulama: Personel Daire Başkanlığı Örgü Gönüllüleri

Personel Daire Başkanlığı'nda görev yapan kadın çalışanlar, ördükleri atkı, bere ve diğer el emeği ürünlerle Gençlik ve Gönüllülük çalışmalarına destek olmaktadır. Bu emek, UNESCO Gençlik ve Gönüllülük Öğrenci Topluluğu'nun gerçekleştirdiği dayanışma kermesine de katkı olarak yansımıştır. Uygulama, kurum içi gönüllülüğün düşük eşikli, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir modelini sunmaktadır:

- **Katılım eşiği düşüktür:** Özel ekipman ya da uzun bir eğitim gerektirmez; bilen, bilmeyene öğretir.
- **Süreklidir:** Kısa ve düzenli emeklerle yıl boyunca sürdürülebilir.
- **Kapsayıcıdır:** Farklı birim, görev ve yaşlardan çalışanları aynı amaçta buluşturur.
- **Somut bir çıktısı vardır:** Emeğin karşılığı görülebilir ve paylaşılabilir.
- **Kuşakları buluşturur:** Personel ile öğrenci gönüllülerini ortak bir amaç etrafında bir araya getirir.
- **Bir geleneği sürdürür:** Hilâl-i Ahmer Hanımlar Merkezi'nin atölyelerinden bugüne uzanan el emeğiyle dayanışma geleneğini yaşatır.

Bu model; ürünlerin ulaşacağı kişi ve kurumların ortak kuruluşlarla birlikte belirlenmesi, üretimin kış dönemine göre planlanması, yün ve malzeme bağışı için bir toplama noktası oluşturulması, deneyimli gönüllülerin yeni başlayanlara örgü öğrettiği atölyeler düzenlenmesi, katılımcı ve ürün sayılarının kayda geçirilmesi ve emeğin her yıl görünür kılınmasıyla daha da güçlendirilebilir.

6. Kamu Çalışanı Olarak Sorumlu Gönüllülük

İyi niyet, iyi sonuç için tek başına yeterli değildir. Kamu çalışanlarının gönüllülük faaliyetlerinde hem kurumsal sorumluluklarını hem de yararlanıcıların haklarını gözetmesi gerekir:

İlke	Uygulamadaki karşılığı
Görev ve mesai	Kurum adına yürütülecek faaliyetler, görevler aksatılmadan ve birim amirinin bilgisi ve onayıyla planlanır.
Kamu kaynakları	Kurum mekânı, aracı ya da malzemesi kullanılacaksa yazılı onay alınır; kullanım şeffaf biçimde kayda geçirilir.
Tarafsızlık	Faaliyet siyasi, ticari ya da kişisel bir çıkar amacı taşımaz; yararlanıcılar arasında ayrım yapılmaz.
Yardım toplama	Kamuya açık bağış ve yardım toplama faaliyetlerinde 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu'na uyulur.
Kişisel veriler	Yararlanıcılara, özellikle çocuklara ait bilgi ve görüntüler 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na uygun olarak işlenir; açık rıza olmadan paylaşılmaz.
Koordinasyon	Afet ve acil durumlarda bireysel ve kayıtsız hareket etmek yerine AFAD gibi yetkili yapılarla koordineli gönüllülük esas alınır.

Sorumlu gönüllülüğün merkezinde insan onuru vardır. Sadaka taşı geleneğinin öğrettiği gibi iyiliğin dili ve biçimi yararlanıcıyı incitmemelidir. Yardım anlarının sosyal medyada teşhir edilmesi yardım alan kişiyi zor durumda bırakabilir; paylaşımlarda yararlanıcı değil, emek görünür kılınmalıdır. İhtiyaç, yararlanıcıya ve sahadaki kuruluşa sorulmadan toplanan ayni yardımlar ise depolama ve dağıtım yükü doğurabilir.

Güven de sorumlu gönüllülüğün bir parçasıdır. Türkiye'de vatandaşların yalnızca %35'i sivil toplum kuruluşlarının şeffaf ve hesap verebilir olduğuna inanmaktadır (Çarkoğlu ve Ertan, 2025). Her faaliyette gösterilen şeffaflık, yalnızca o faaliyeti değil bütün gönüllülük alanını güçlendirir. Son olarak gönüllünün kendi iyi oluşu da önemlidir: Sınır koymak, dinlenmek ve gerektiğinde destek istemek sürdürülebilir gönüllülüğün parçasıdır.

7. Birimimizde Gönüllülük: İlk Adımlar

Kalıcı etki, büyük ve tek seferlik kampanyalardan çok küçük ama iyi planlanmış ve düzenli tekrarlanan faaliyetlerden doğar. Birim düzeyinde bir gönüllülük faaliyeti, aşağıdaki döngüyle planlanabilir:

Şekil 1. Gönüllülük faaliyeti döngüsü

Döngünün adımları sırasıyla ihtiyaç analizi, planlama, davet ve katılım, oryantasyon, uygulama, izleme ve destek, tanıma ve değerlendirmedir. Değerlendirmenin bulguları bir sonraki ihtiyaç analizine yön verir; böylece faaliyet tek seferlik kalmaz.

Katılımı artırmanın en yalın yollarından biri doğrudan davettir. Türkiye'de kendisinden istenmesi, insanları daha fazla bağış yapmaya yönelten ilk üç etkenden biridir (Çarkoğlu ve Ertan, 2025). Birimlerde hayata geçirilebilecek başlangıç fikirleri şunlardır:

- Örgü atölyesinin deneyimli gönüllüler aracılığıyla diğer birimlere yaygınlaştırılması
- Birim kitap ve kırtasiye köşesi
- Kan bağışı kampanyası
- AFAD gönüllülük eğitimlerine birim olarak katılım
- "Bir personel, bir öğrenci" mentorluk eşleşmesi
- Yaşlılara dijital okuryazarlık desteği
- Kampüs fidan dikimi ve çevre günleri
- 5 Aralık Dünya Gönüllüler Günü etkinliği

Kurumsal düzeyde ise her birimden bir gönüllü temsilcinin yer aldığı bir Personel Gönüllü Ağı kurulması; kış dayanışması, 5 Aralık Dünya Gönüllüler Günü ve bahar dönemi dayanışma kermesini içeren yıllık bir

gönüllülük takvimi oluşturulması; personel ve öğrenci gönüllülüğünü buluşturan ortak projeler geliştirilmesi ve gönüllülük emeğinin kayda geçirilerek üniversitenin toplumsal katkı raporlarına yansıtılması önerilmektedir.

8. Sonuç: İlmek İlmek İyilik

Gönüllülük, büyük kahramanlıklardan çok küçük ve düzenli iyiliklerle büyür. Bir atkı nasıl ilmek ilmek örülüyorsa, bir kurumun gönüllülük kültürü de her çalışanın kendi zamanından ve emeğinden ayırdığı küçük katkılarla örülür. 2026 Uluslararası Gönüllüler Yılı'nın mesajı da budur: Her katkı önemlidir.

Eğitici Hakkında

Öğr. Gör. Abdullah Şenaslan, Sakarya Üniversitesi Adapazarı Meslek Yüksekokulu'nda öğretim görevlisidir ve Sakarya Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi alanında doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Türkiye'de bir ilk olan UNESCO akreditasyonlu "Gençlik ve Gönüllülük" dersinin koordinatörü ve Avrupa Parlamentosu sertifikalı Gençlik Uzmanıdır. Dersin TRT Genç iş birliğiyle dönüştüğü "İyiden İyiye" programında sunucu ve içerik danışmanı olarak yer almaktadır.

Farklı ülkelerde 180'i aşkın gönüllülük projesini ve dört ulusal Gençlik ve Gönüllülük Zirvesi'ni koordine etmiş olan Şenaslan, 1.000'i aşkın gönüllüden oluşan bir ağla çalışmaktadır. Gençlik ve gönüllülük alanında kitapları bulunmakta ve ulusal gazetelerde köşe yazıları yazmaktadır. Gönüllülük dersi ve programına yönelik çalışmaları, 2025 yılında Şehir ve Belediye Dergisi tarafından Vizyon Ödülü'ne layık görülmüştür.

Kaynakça

Kısaltmalar: AA: Anadolu Ajansı; AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı; BM: Birleşmiş Milletler; ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü; SBB: Strateji ve Bütçe Başkanlığı; UNV: Birleşmiş Milletler Gönüllüleri; YÖKAK: Yükseköğretim Kalite Kurulu.

AA. (2020). *"Gönüllülük Çalışmaları" üniversitelerde seçmeli ders olacak*. https://www.aa.com.tr/tr/egitim/gonulluluk-calismalari-universitelerde-secmeli-ders-olacak/1806781

AA. (2026). *COP31'de gönüllü olmak için 104 ülkeden 10 bini aşkın kişi başvurdu*. https://www.aa.com.tr/tr/gundem/cop31de-gonullu-olmak-icin-104-ulkeden-10-bini-askin-kisi-basvurdu/4006586

AFAD. (t.y.). *AFAD Gönüllülük Sistemi*. https://gonullu.afad.gov.tr/

BM Genel Kurulu. (1985). *International Volunteer Day for Economic and Social Development* (A/RES/40/212). https://www.unv.org/publications/unga-resolution-40212-adoption-5-december-international-volunteer-day-economic-and

Clary, E. G., Snyder, M., Ridge, R. D., Copeland, J., Stukas, A. A., Haugen, J., & Miene, P. (1998). Understanding and assessing the motivations of volunteers: A functional approach. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(6), 1516–1530. https://doi.org/10.1037/0022-3514.74.6.1516

Çarkoğlu, A., & Ertan, G. (2025). *Türkiye'de bireysel bağışçılık ve hayırseverlik 2024* (TÜSEV Yayınları No. 104). Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı. https://tusev.org.tr/wp-content/uploads/2025/03/BB2024_06.03.2025.web_.pdf

Gençlik ve Spor Bakanlığı. (t.y.). *Gönüllüyüz Biz*. https://gonulluyuzbiz.gov.tr/

ILO. (2011). *Manual on the measurement of volunteer work*. International Labour Office.

ILOSTAT. (t.y.). *New global estimates reveal that 2.1 billion people volunteer monthly*. International Labour Organization. https://ilostat.ilo.org/blog/new-global-estimates-reveal-that-2-1-billion-people-volunteer-monthly/

Jenkinson, C. E., Dickens, A. P., Jones, K., Thompson-Coon, J., Taylor, R. S., Rogers, M., Bambra, C. L., Lang, I., & Richards, S. H. (2013). Is volunteering a public health intervention? A systematic review and meta-analysis of the health and survival of volunteers. *BMC Public Health, 13*, Article 773. https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-773

Kubicek, P. (2002). The earthquake, civil society, and political change in Turkey: Assessment and comparison with Eastern Europe. *Political Studies, 50*(4), 761–778. https://doi.org/10.1111/1467-9248.00006

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.

Riley, J., Corkhill, B., & Morris, C. (2013). The benefits of knitting for personal and social wellbeing in adulthood: Findings from an international survey. *British Journal of Occupational Therapy, 76*(2), 50–57. https://doi.org/10.4276/030802213X13603244419077

Rodell, J. B. (2013). Finding meaning through volunteering: Why do employees volunteer and what does it mean for their jobs? *Academy of Management Journal, 56*(5), 1274–1294.

Rodell, J. B., Breitsohl, H., Schröder, M., & Keating, D. J. (2016). Employee volunteering: A review and framework for future research. *Journal of Management, 42*(1), 55–84. https://doi.org/10.1177/0149206315614374

Rusiñol-Rodriguez, J., Rodriguez-Bailon, M., Ramon-Aribau, A., Torra Torra, M., & Moruno Miralles, P. (2022). Knitting with and for others: Repercussions on motivation. *Clothing and Textiles Research Journal, 40*(3), 203–219. https://doi.org/10.1177/0887302X20969867

SBB. (2023). *On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028)*. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://onikinciplan.sbb.gov.tr/

Tepekaya, M., & Kaplan, L. (2003). Hilâl-i Ahmer Hanımlar Merkezi'nin kuruluşu ve faaliyetleri (1877–1923). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (10), 147–202. https://dergipark.org.tr/tr/pub/susbed/article/923482

UNV. (2021). *2022 State of the world's volunteerism report: Building equal and inclusive societies*. United Nations Volunteers. https://swvr2022.unv.org/

UNV. (2023). *UN General Assembly proclaims 2026 as the International Year of Volunteers for Sustainable Development* [Basın bülteni]. https://www.unv.org/pressrelease/un-general-assembly-proclaims-2026-international-year-volunteers-sustainable

UNV. (2025a). *Celebrating International Volunteer Day with "Every contribution matters"* [Basın bülteni]. https://www.unv.org/pressrelease/celebrating-international-volunteer-day-every-contribution-matters

UNV. (2025b). *2026 State of the world's volunteerism report: Volunteerism and its measurements*. United Nations Volunteers. https://www.unv.org/sites/default/files/2026%20State%20of%20the%20World's%20Volunteersim%20Report.pdf

Wilson, J. (2000). Volunteering. *Annual Review of Sociology, 26*, 215–240. https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.215

YÖKAK. (t.y.). *YÖKAK değerlendirme ölçütleri (Sürüm 3.1)*. https://www.yokak.gov.tr/documents/national-doc/YOKAK_Degerlendirme_Olcutleri_3.1.pdf

YÖKAK. (2024). *2023 durum raporu*. https://www.yokak.gov.tr/documents/StatusReports/Durum_Raporu_2023.pdf

Mevzuat

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Kanun No. 6698 (2016).

Yardım Toplama Kanunu, Kanun No. 2860 (1983).